14- KITÂBU'L-VITR
1- Vitr Namazi Hakkinda Gelen Seyler Babi
2- Vitr Namazinin Saatleri (Kilinma Vakitleri) Babi
3- Peygamber (S)' in Geceleyin Ehlini Vitr Namazi Için Uandirmasi Babi
4- Bab : Musalli Namazinin Sonunu Vitr Yapsin
5- Binek Hayvani Üzerinde Vitr Namazi Babi
6- Sefer Esnasinda Vitr Namazi Babi
7- Ruku'dan Evvel ve Sonra Kunut'un Mesrulugu Babi

Rahman ve Rahîm olan Allah'in ismiyle

14- KITÂBU'L-VITR
(Vitr Namazi Kitabi)

1- Vitr Namazi Hakkinda Gelen Seyler Babi [1]

1-.....Bize Mâlik, Nâfi'den ve Abdullah ibn Dinar'dan; onlar da îbn Umer'den haber verdi (O, söyle demistir): Bir kimse, Rasûlullah'a gece namazini sordu. Rasûlullah (S): "Gece namazi ikiser iki-serdir [2]. Herhangi biriniz sabah vaktinden endîse ettigi zaman bir tek rek'at kilar ki, (bu tek rek'at) onun evvelce kilmis olduklarini (eklestirir" buyurdu [3].
Geçen isnâd ile yine Nâfi'den, o: Abdillah ibn Umer vitr'de tek rek'at ile iki rek'at arasinda selâm verirdi. O kadar ki, arada bâzi islerinin yapilmasini bile emrederdi, demistir[4].

2-.....Ibn Abbâs (R), Kureyb'e, Meymûne'nin yaninda -ki o Ibn Abbâs'in teyzesidir- geceledigini haber verip, söyle demistir: Ben basimi bir yastigin enine koyup uzandim. Rasûlullah ile ehli de yastigin boyuna baslarini koyarak uzandilar. Rasûlullah gece yarisi oluncaya, ;yâhud buna yakin bir zamana kadar uyudu. Sonra yüzünden uykuyu eliyle silerek uyandi. Sonra Âlu Imrân Sûresi'nden son on âyeti okudu [5]. Sonra Rasûlullah kalkip asili duran küçük bir kirbaya uzandi. Güzelce bir abdest aldi. Sonra kalkip namaza durdu. Ben de (kalkip) O'nun yaptigi gibi yaptim ve O'nun (sol) yanma namaza durdum. Sag elini basimin üzerine koydu ve sag kulagimi tutup bükmeye koyuldu [6]. Sonra iki rek'at, yine iki rek'at, yine iki rek'at, yine iki rek'at, yine iki rek'at, yine iki rek'at namaz kildi. Ondan sonra tek rek'atli bir namaz kildi [7]. Sonra müezzin gelinceye kadar yine uzandi. (Müezzin gelince) kalkip iki rek'at namaz kildi, sonra çikti ve sabah namazini kildirdi [8].

3-.....Bana Amr (ibn Haris) haber verdi. Ona da Abdurrahmân ibnu'l-Kaasim, kendi babasindan; o da Abdullah ibn Umer'den tahdîs etmistir. Abdullah ibn Umer (R) söyle demistir: Peygamber (S) [9]

söyle buyurdu: "Gece (kilinacak nafile) namazi ikiser ikiserdir. Gece nafilesinden çikmak istedigin zaman bir rek'at kil ki, senin daha önce kilmis oldugun rek'atleri (eklestirsin) .
el-Kaasim ibn Muhammed: Biz bulûga erdigimiz günden beri birçok insanlari hep üç rek'atle vitr kiliyorlar gördük. Bununla beraber hepsi -yânî bir de, üç de, bes de, yedi de caizdir. Ben bu sayidan hiçbirinde be's olmadigim umarim, demistir [10].

4-.....Âise (R) söyle haber vermistir: Rasûlullah (S) on bir rek'at namaz kilardi [11]. Namazi iste bu idi. Mü'minlerin annesi, gece namazini kasdediyor.- O bu namaz içinde öyle secde eder idi ki, hiç basini kaldirmadan herbirinizin elli âyet okuyacagi kadar dururdu: Ve sonunda sabah namazindan evvel iki rek'at kilar, sonra müezzin sabah namazi için kendisine gelinceye kadar sag yani üzerine yatardi [12].

2- Vitr Namazinin Saatleri (Kilinma Vakitleri) Babi

Ebû Hureyre: Peygamber (S) bana uykuya varmadan evvel vitr namazini kilmayi tavsiye etti, demistir [13].

5-..... Bize Enes ibn Sîrîn tahdîs edip söyle dedi: Ben Ibn Umer'e: Sabah namazindan evvelki iki rek'at hakkinda ne re'y eder-, sin (yânî ne dersin)? Bunlarda kiraati uzatayim mi? dedim. Ibn Umer: Peygamber (S) geceleyin ikiser ikiser namaz kilar ve bir rek'atla vitr yapardi. Sabah namazindan evvel sanki eli kulaginda ezan (yânî ikaa-met) okunuyormusçasina (sür'atle) iki rek'at namaz kilardi, dedi. Hammâd: Yâni sür'atle, demistir [14].

6-.....Âise (R) söyle demistir: Gecenin her saatinde Rasûlullah (S) vitr namazi kilmistir [15]. (Son vakitlerindeki) vitri ise (gecike gecike) seher vaktine varip dayanmisti [16].

3- Peygamber (S)' in Geceleyin Ehlini Vitr Namazi Için Uandirmasi Babi

7-.....Âise (R) söyle demistir: Peygamber (S), ben O'nun dösegi üzerinde aykiri vaziyette uyudugum hâlde (bana dogru) namazini kilar, vitri kilmak istedigi sirada beni de uyandirirdi; ben de vitr namazini kilardim [17].

4- Bab : Musalli Namazinin Sonunu Vitr Yapsin

8-.....Bana Nâfî', Abdullah ibn Umer'den tahdîs etti. Peygamber (S): "Geceleyin namazinizin sonunu vitryapiniz" buyurmustur [18].

5- Binek Hayvani Üzerinde Vitr Namazi Babi

9-.....Saîd ibn Yesâr söyle demistir: Ben, Abdullah ibn Umer ile birlikte Mekke yolunda gece sefer ediyordum. Yine Saîd dedi ki: Sabah vakti yakin mi diye sübhe edince devemden indim ve vitr namazini kildim. Sonra Abdullah ibn Umer'e yetistim. Abdullah ibn Umer: Nerede idin? diye sordu. Ben de: Sabah olacagindan-endîse ettim de inip vitr namazim kildim, dedim. Bunun üzerine Abdullah: Allah'in Elçisi'nde senin için güzel bir örnek yok mu? dedi. Ben: Evet, vallahi vardir, dedim. Abdullah: Muhakkak Rasûlullah (S) deve üzerinde vitr namazi kilar idi, dedi [19].

6- Sefer Esnasinda Vitr Namazi Babi

10-.....Ibn Umer (R) söyle demistir: Peygamber (S) sefer esnasinda binek devesi üzerinde, deve yönünü hangi cihete çevirirse çevirsin namaz kilardi. Farzlardan baska gece namazim îmâ ederek edâ ederdi. Vitr namazini da binek devesi üzerinde kilardi [20].

7- Ruku'dan Evvel ve Sonra Kunut'un Mesrulugu Babi [21]

11-.....Bize Hammâd ibn Zeyd, Eyyûb (es-Sahtiyânî)'den; o da Muhammed (ibn Sîrîn)'den tahdîs etti. O söyle demistir: Enes ibn Mâlik'e, Peygamber (S) sabah namazinda kunût duasini okudu mu? diye soruldu. O da: Evet, dedi [22]. Bunun üzerine kendisine: Rukû'dan evvel mi kunût yapti? diye soruldu. O da: Az müddet sürmek üzere rukû'dan sonra kunût yapti, dedi [23].

12- Bize Müsedded tahdîs edip söyle dedi: Bize Abdulvâhid tahdîs edip söyle dedi: Bize Âsim ibn Süleyman tahdîs edip söyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'e kunût hakkinda suâl sordum. Enes: Muhakkak ku-nût vardir, dedi. Ben: Kunût rukû'dan evvel mi, yâhud sonra mi idi? dedim. Enes: Rukû'dan evvel idî, dedi. Âsim: Fulân kimse senden rivayet ederek bana haber verdi ki, sen rukû'dan sonra idi demissin (buna ne dersin)? dedi. Bunun üzerine Enes: O yanlis söylemistir [24]. Rasûlullah (S) rukû'dan sonra yalniz bir ay kunût yapti. Bu kunûtun sebebi su oldu zannederim: Peygamber (S) takriben yetmis kisiye varan ve kendilerine Kurrâ adi verilen bir takim insanlari, müsriklerden bir kavmin yanma göndermisti. O kurrâ, sayica müsriklerden az idiler, (bunun için onlarin eliyle helak olmuslardi). O müsrikler ile Rasûlullah arasinda bir ahd de vardi. Rasûlullah bir ay o müsrikler aleyhine düâ ederek kunût yapti.
Yine (bu isnâdla) bize Ahmed ibn Yûnus haber verip söyle dedi: Bize Zaide ibn Kudâme, et-Teymî Süleyman ibn Tarhân'dan; o da Ebû Miclez'den haber verdi. Enes: Peygamber (S) Ri'l ve Zekvân kabileleri aleyhine bir ay dua ederek kunût yapti, demistir [25].
Yine bize Müsedded tahdîs edip söyle dedi: Bize Ismâîl tahdîs edip söyle dedi: Bize Hâlid, Ebû [26]

Kilâbe'den tahdîs etti. Enes: Kunût (vaktiyle) aksam ve sabah namazlarinda idi, demistir . Hatime: Vitr bâbtari, 15 merfû' hadîs ihtiva etti. Bunlardan bir tanesi muallaktir. Burada ve daha öncekiler içinde mükerrer olanlar 8 tanedir. Buraya hâlis, 7 hadîstir. Bunlari tahrîc etmekte Müslim Buhârfye muvafakat etti. Burada 3 tane de mevsûl âsâr vardir. Vallâhu a'lem (Ibn Hacer).

---

[1] Vâv'in kesr ve fethi ile vitr ve vetr, bes vakit farzlarindan sonra gece kilinan tek rek'ath bir namazin ismidir. Bunun fazileti hakkinda Sahîh ve Sünen kitâb-larinda birçok hadîsler gelmistir

[2] Ikiser ikiserdir demek, her iki rek'atte bir selâm vermek demektir. Müslim'deki rivayette râvî Ukbe ibn Hureys: Ibn Umer'e: Ikiser ikiser ne demektir? diye sordum. O: Her iki rek'atten sonra selâm verirsin, dedi, diyor. Gece ve gündüz nafile namazlarinda iki rek'atte bir mi, yoksa dört rek'atte bir mi selâm vermek daha faziletli oldugu hakkinda fakîhler arasinda görüs ayriliklari ve herbirinin tutundugu delîller vardir....

[3] Bundan vitr namazinin sonu, fecrin tulûu vakti oldugu istidlal olunmustur. Bir de bundan, vitr'den sonra kilinacak nafile namaz olmadigina istidlal olunmustur

[4] Saîd ibn Mansûr, sahîh bir isnâd ile Ebû Bekr ibn Abdillah el-Muzenî'den gelen rivayette söyle demistir: ibn Umer iki rek'at kildi, sonra: Ey çocuk! Bizim binek devemizi hazirla! dedi. Sonra da kalkip bir tek rek'at kildi (Kastallânî).

[5] Âlu îmrân: 190-200. âyetleri. Bundan abdest almaksizin ezberden Kur'ân okunabilecegi anlasilir

[6] Peygamber'in bu kulak bükme fiili, tek olan muktedînin imâmin sag tarafina durmasi lâzim gelecegini tenbîh içindir

[7] Bu tek rek'atli namaz birer rek'at mi, yoksa üç rek'at mi; ibarenin mantûkun-dân sarîh olarak anlasilamiyor. Onun için vitr namazini fakîhlerin kimi bir niyetle üç, kimi ikincide selâm Ile faslederek üç rek'at, kimi de yalniz tek rek'at i'tibâr etmislerdir

[8] Peygamber'in sabah namazinin farzini kildirmak üzere evinden çikmadan önce kildigi iki rek'at ise, sabah namazinin sünnetidir.
Bu hadîste Peygamber 6 kerre ikiser rek'at kildiktan sonra kalkip bir tek rek'at kilmistir ki, bu, vitrin tek rek'at olduguna kaail olanlara pek kuvvetli bir. delildir

[9] Gece kilinan tatavvu' namazlari, ikiser ikiser kilinmalidir, diyenlerin hücceti olan hadîslerden biri budur

[10] Bu, Ebû Nuaym'm Mustahrac1inda önceki isnâd ile sabittir.

[11] On bir ve on üç rek'at kildigi hakkinda sahih rivayetler oldugu gibi, daha az sayilarda kildigi hakkinda da sahîh rivayetler vardir. Bunlardan Peygamber'in en az bir rek'at, en çok on bir veya on üç rek'at gece nafile namazi kildigi sabit oluyor

[12] Saga yatis, Peygamber'in teyâmünü, yânî her seye sagla baslamayi sevmesinden dolayidir. Sabah sünnetinden sonra sag yani üzere uzanmayi da bâzilari mendûb saymislardir.

[13] Ebû Hureyre'nin bu sözünü Ishâk ibn Râhûye kendi Müsned'inde mevsûlen rivayet etmistir. Peygamber'in Ebû Hureyre'ye olan bu vasiyyeti, belki uyku gâ-lib gelir diye ihtiyatli davranmayi tavsiyeden ibarettir. Yoksa gece kalkmaya kaadir olanin, gecenin sonunda kilmasi efdal oldugunda sübhe yoktur

[14] Bundan, sabah namazinin sünnetinin kisa kilinmasinin da sünnet oldugu anlasilmistir.

[15] "KulIe'I-leyl", tercemedeki gibi "Gecenin her saatinde" ma'nâsina gelebilecegi gibi "her gece" ma'nâsina da gelebilir. TercemenIn her iki sureti de vâki' hâle uygundur. Peygamber, hazarda seferde, sihhatte hastalikta vitr kilmaga devam ettigi gibi, yatsi namazindan sonra tâ fecrin tulû'una kadar gecenin her cüz'ün-de de vitr kilmistir. Lâkin Hz. Âise'nin muradi, tercemede tercîh ettigimiz ma'nâ olduguna sâhid Müslim'deki biraz daha mufassal olan rivayettir.
Bu hadîsten gecenin yatsi namazina zarf olup herhangi saatinde yatsidan sonra vitr kilinabilecegi anlasilir. Peygamber'in gecenin evveli ile gecenin ortasinda kilmis olmasi, cevazi bildirmek için; gecenin sonuna te'hîr etmesi de mîâdinda uykudan kalkmaya i'timâdi olanlar hakkinda efdal olanin bu oldugunu tenbîh için oldugu hâtira gelir.

[16] Peygamber'in son zamanlarda ölümünden evvelki âdeti, vitri seher vaktine yaklastirmak oldugu, Müslim ile Ebû Dâvûd'daki rivayetlerde daha sarîh olarak beyân edilmistir.

[17] Vitr namazi farz olmamakla beraber, sânina pek ziyâde i'tinâ edilmek lâzim gelen bir namazdir. Iste Peygamber, geceleyin ehlini vitr namazi kilmak üzere bundan dolayi uyandirdi. Bu hadîse göre vitr namazi erkek ve kadin hakkinda sabit demek oldugu gibi, "Ehline namazi emret. Kendin de ona sebat ile devam eyle. Biz senden bir nzk istemiyoruz. Seni biz riziklandinnz. Akibet takvanindir "(Tâ-hâ:132) âyeti geregince, uyanik olanlarin uykudakileri uyandirmalarini mûcib olacak derecede müekked bir ibâdet olmus oluyor.

[18] Bu hadîse ve yine Ibn Umer'in "Vitr, gecenin sonunda bir rek'attir" merfû' hadîsine ve Peygamber'in teheccüd namazlari hakkinda rivayetlere bakarak Sâfiîler ile Hanbelîler, vîtr namazinin en azi bir, en çogu on bir ve en kemâllisinin en azi üç rek'attir demislerdir. Ebû Hanîfe, bir selâmda çikilmak üzere üç rek'at olduguna, artik eksik olamiyacagma kaaildir. Mâ-lik'e göre ise, daha evvel selâm ile fasledilmis çift rek'atli bir namaz kilinmis olmak sartiyle tek rek'attir. Çift namazin hududu yoktur ve ikiden daha az olamaz. Maahâzâ müsâfirin çift namazdan vazgeçerek bir tek rek'at Ile vitr kilmasinin cevazi da Imâm Mâlik'ten rivayet edilmistir. Tek rek'at ile namaz kildiklari Ebû Bekr, Umer,Usmân, Sa'd ibn Ebî Vakkaas, Ibn Abbâs, Muâviye, Ebû Mûsâ el-Es'ârî, Ibnu'z-Zubeyr, Âise -Allah onlarin hepsinden razi olsun-'den de nakl olunuyor...
Vitr, aksam namazi gibi bir selâm ile üç rek'at olduguna, Ebû Hanîfe gibi Umer ibn Abdilazîz, Sufyân es-Sevrî, Ebû Yûsuf, Muhammed, Abdullah Ibn Mübarek de kaail olmuslardir. Alî ibn Ebî Tâlib, Abdullah ibn Mes'ûd, Ubeyy ibn Ka'b, Zeyd ibn SâbIt, Enes ibn Mâlik, Ebû Umâme ile Huzeyfe'nin ve Yedi Fakîh'in, hattâ Umer ibn Hattâb'm da -Allah onlarin hepsinden razi olsun- mezhebi bu oldugu rivayet edilmistir. Bunlar, evvelki mezheb sahihlerine hüccet olan hadîslerdeki vitr lâfzinin tek rek'at ma'nâsina gelmek ihtimâli oldugu kadar, Çift ile beraber kilinmis tek rek'at ma'nâsini da muhtemildir, derler... (Tecrîd Ter., 11,347-348).
Bundan, vitri te'hîr etmenin müstehâb oldugu anlasilir. Hikmeti de -Allâhu a'lem- gece vakti kilinan namazlarin baslangici ve sonu tek olmaktir. Gecenin ilk namazi olan

aksam namazi tek rek'atli oldugundan, gece tâatinin hitâminda baslangicina benzemek için tek rek'atli olmak müsâkelede en münâsib olmus olur. Gecenin girmesiyle beraber tek rak'ath bir namaz ile ibâdete baslamaktaki ilâhî sirr her ne ise, ihtitâmina da tesmîl ediliyor demektir. Amellerin ibtIdâ ve intihâsindaki, fevâtih ile havâtimindeki ehemmiyet, vasattan ziyâde oldugu "Gündüzün iki tarafinda, gecenin de yakin saatlerinde dosdogru namaz kil. Çünkü güzellikler kötülükleri giderir. Bu, iyi düsünenlere bir ögüttür"(Hûd:H4) âyeti ve Câbir'den naklolunan hadîste " \%^> jjjt j*T ju = Çünkü gecenin sonu sâhidlidir"duyurulmus olmasi delaletiyle, gündüzün evveli ve sonu ile gecenin sonunda duanin kabul edilecegi daha ümîdli oldugu içindir... (Tecrîd Ter.,\\\,22A).

[19] Bu hadîsteki "Allah Elçisinde en güzel örnek" düstûru, Alî ile Ibn Abbâs'tan da rivayet edilmistir

[20] Bu hadîste, farzlardan baska olan gece namazinin ve bu arada vitr namazinin binek üzerinde kilindigi sarîh olarak beyân edilmistir. Gerek bu hadîs, gerek bundan önceki hadîs ile evvelâ seferde vitrin mesrûiyyeti sabit oluyor, ikinci olarak, sefer esnasinda binek üzerinde ve binek ne tarafa yönelirse yönelsin îmâ ile nafile kilmak cevazi sabit oluyor... Üçüncü olarak, "Farzlar müstesna" seklindeki istisna kaydina göre, zarûretsiz farz namazlarinin hayvan üzerinde ki linmasinin caiz olmadigi anlasiliyor. Özürlü olan ise farzini hayvan üzerinde de kilabilir.

Râtibe sünnetleri de bu hususta tatavvu' hükmündedir. Ancak Ebû Hanî-fe'ye göre, sabahin sünneti için hayvandan inmek gerekir. Dördüncü olarak bu iki hadîs, vitrin vucûbuna kaail olmayanlarin tutunduklari hüccetlerdendir. Bunlara göre, vitr vâcib olmadigi için, binek üzerinde kilinmis ve seferde farzlar terk olunmadigi gibi bu da terk buyurulmadigindan, diger sünnetlerden daha müekked bir sünnet olmustur.

[21] Bu bâb, aslinda sabah namazi bâblannm mutaallaklanndandir. Çünkü burada gelen hadîsler, sabah namâzmdaki Kunût'a delâlet etmektedirler. Babin burada getirilmesi bir kisim âlimlerin vitr'de Kunût'a kaail olmalari i'tibâriyledir. Sonra mezhebler Kunût hakkinda ayri ayri görüstedirler: Hanefîler'e göre sabah namazinda asla Kunût yoktur. Mâlik'e göre sabah namazinda Kunût vardir, fakat rukû'dan evveldir...{Serhu Teröcimi Ebvâb.,.,s,90).

[22] Kunût'un bir çok ma'nâlari vardir:

* Tâat ki, Kaanit, Allah'a muti1 demek olur;
* Husu! Namazda kunût, husu' ma'nâsina gelir.
* Mutlaka namaz ki, kaanit, musallî demektir;
* Dua. Bildigimiz Kunût Duasi gibi;
* Ibâdet;
* Namazda kiyam;
* Namazda uzunca ayakta durma; "Namazin ef-i dali kunûtu uzun olandir" sahîh hadîsinde oldugu gibi. Bu hadîste kunût, kiyam uzunlugu ma'nâsmdadir. " Yoksa o âhiretten korkarak, RabbInin rahmetim umarak gecenin saatlerinde secdeye kapanir, kiyamda durur bir hâlde tâat ve ibâdet eden kimse gibi midir... " (ez-Zumen 9) âyetindeki kaanit Ise musallî ma'nâsina geldigi gibi, hâsi', âbid, namazin kiyaminda çok okuyan ma'nâlanna da gelir ve hepsi de yakisir.
* Sükût. Zeyd ibn Erkam'in "Evvelleri biz namazda konusurduk. (Namazda) Allah için kaanitler olarak'(el-Bakara:238) âyeti inince, namazda kelâm etmemekle me'mûr olduk" (Buhârî, Müslim) demesi, kunûtun bu son ma'nâsina hüccettir.

Bu hadîsteki suâl, sabah namazina âid oldugu için kiyamda iken Kur'ân'i çokça okur muydu? ma'nâsina bir suâl oldugu, hâtira gelebilirse de, ikinci defa vâki' olan suâl ve cevâbdan bahis konusu kunûtun, rukû'dan evvel veya sonra okunmus bîr duâ oldugu apaçik anlasiliyor.

[23] Enes'in Muhammed ibn Sîrîn tarîkinden rivayet edilen bu hadîste kunûtun yeri rukû'dan sonra gösterilmis ise de, bundan sonraki hadîste rukû'dan evvel gibi gösterilip yalniz bir ay kadar müddet rukû'dan evvel kunût yapilmis oldugundan beyâni da buradaki ")firi - Az süren bir müddet" ta'bîrinin tefsîri yerine geçmis olur. Bununla beraber dikkat edilirse Enes'in gerek bu ve gerek gelecek rivayete göre yalniz mühim hâdise üzerine bir ay rukû'dan sonra kunût yapilmis oldugunu haber verip, ne o hâdiseden evvel veya sonra kunût yapilip yapilmadigindan, ne de baska zamanlarda kunût yapilmis ise bunun rukû'dan evvel veya sonra oldugundan, sâkittir.

Kunûtun yeri, Imâm Safiî'ye göre buradaki Ibn Sîrîn rivayetine uygun olarak rukû'dan sonra; Imâm Mâlik'e göre ise Âsim ibn Süleyman tarîkinden gelen müteâkib Enes hadîsine uygun olarak rukû'dan evveldir. Gerek sabah ve gerek vitr namazinda duanin rukû'dan evvel de, sonra da edildigine dâir rivayetler müteâriz ve her ikisi de sahîh olan Enes hadîsinin de iki tarîkden birbirine zid iki vecihle rivayet edilmis olmasi, kunûtun yeri hakkinda her iki tarafin kendi mezheblerine hadîs ile ihticâc edebilmelerine mâni'dir. Sabah namâzmdaki kunût, îmâm Safiî ile Imâm Mâlik'e göre sünnettir. Imâm Safiî, Râsid Halîfe-ler'in dördünün de sabah namazinda kunût duasi okuduklarini rivayet etmistir. Ebû Hanîfe ile Abdullah ibn Mubârek'e göre Ise, sabah namazinda sünnet degildir. Imâm Ahmed: Yalniz imamlar ordulari için kunût duasina sabah namazinda devam ile mükelleftirler. Baskalarinin da bunu yapmasinda be's yoktur, demistir.

Vitrin son rek'atmda da kunût sünnettir. Ancak SâflÎ ve Mâlik'in meshur kavline göre yalniz ramazânin son yarisinda sünnettir. Küfe imamlari ile Ahmed, Sufyân es-Sevrî, Abdullah ibn Mübarek, Ishâk ibn Râhûye'ye göre bütün senenin her gecesinde vitr kunûtu vardir. Ebû Hanîfe'ye göre vâcibdir de.. (Tec-rîd Ter., 111,230-231).

[24] Enes'in " Kezebe" ta'bîri "yanlis söyledi" diye terceme edildi. Kizib, yalan söylemek ma'nâsina geldigi gibi, Hicâzlilar lugâtinda hatâ etmek, yanilmak ma'nâsina da kullanilir. Onlarin lügat örfünde vakia mutabik olmayan söz -söyleyeni ister müteammid, Ister muhti' olsun- kizibdir. Hadîs kitâblarmda sikalardan olan zâtlar hakkinda akranlari tarafindan bâzi kerre "gibi ta'bîrler kullanilmasi hep bu örfe göre "hatâ etti" ma'nâsmadir. (Tecrîd Ter.,111, 234).

Kunûtun yeri hakkinda sahâbî âlimleri arasinda da ihtilâf vardir. Bu ihtilâf ise mubah ihtilâf nev'indendir

[25] Bi'ru MaÛne faciasi ile genis bilgiler Magâzî Kitâbi'nda gelecektir. Bu acikli hâdise üzerine Peygamber bir ay kadar o zâlim kabileler aleyhine kunût yapip, beddua etmisti

[26] Bu hadîsten (ve benzeri olarak daha önce geçen hadîslerden) aksam namazi kunütunun biM-icmâ mensûh oldugu, sabah namazi kunûtunun neshinde ise ihtilâf oldugu ögrenilmistir.

Müslim ile Ebû Davud'un Berâ ibn Âzib ile Ibn Abbâs'tan rivayet ettikleri hadîsler, farz namazlarin hepsinde kunût yapildigini isbât etmektedir. Ancak sonradan terk buyurulduguna göre, farzlarda kunût mensûh olmustur.

Me'sûr Olan Kunût Dualari

Me'sûr (ya'nî nakledilmis) olan kunüt dualari birkaç tanedir. Bunlar arasinda rivayet bakimindan en kuvvetlisi Sâfiîler'in sabah namazinda okuduklari su duadir:

' "Hasen ibn Alî (R) söyle dedi: Dedem Rasûlullah (S) vitr kunûtunda söyleyeyim diye bana su kelimeleri Ögretti:

"Yâ Allah, hidâyet ettiklerin arasinda bana da hidâyet et. Dünyâda, ukbâ-da derdden âzâd ettiklerin içinde beni de âzâd et. Sevdiklerin arasinda beni de sev. Bana her neyi bagislarsan dâim et ve gittikçe artir. Hükmettigin herhangi bir serrden beni koru. Zîrâ hükmeden Sen'sin. Sana karsi hükmedilemez. Senin sevdigin zelîl kalmaz, düsmani oldugun kimse de azîz olmaz. Yücesin, âlîsin Rabb'imiz! Her neye hüküm ve kazan taalluk ederse hamd Sana. (Her ne ettimse) Sen'den magfiret dilerim. Sana tevbe ve rucû' ederim"! (Tirmizî, îbn Mâce, Nesâî).

Nesâî'nin rivayetinde duanin sonunda " ziyâdesi de vardir ki, salâtu selâm, evvelce edilen dualarin kabulüne vesîle olur.

Hanefîler'in vitr'de her gece, Sâfiîler'in ise yalniz ramazânin son yansinda okuduklari duâ sudur:

Bu, el-Kütübü's-Sitte'de yok ise de, Abdurrazzâk, Muharrimed ibn Nasr, Tahâvî ve Ibn Ebî Seybe'nin rivayetlerinde bu dualari Umer ile Alî'nin fecr namazinda okuduklari anlasiliyor.